

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 875 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI.....	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELII	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIVAVIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
OLIIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJIRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHLATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARININING INNOVATSION SALOHIVATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiql qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARINING O'RNI VA AHAMIVATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIQL-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал кизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEKANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIHLATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHIVATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQLA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIHLATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BudgetLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIYALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDIDA LIDERLIK TUSHUNCHALARI.....	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufoto	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaeovich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	
INNOVATSION SHAROITDA TO'QIMACHILIK SANOATI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	640
Sattarov Ilkhomjon Rahimjanovich	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	645
Nurmatov Norbek Jo'rayevich	
MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI	652
Xalimov Javlonbek Shaxriyorovich	
KORXONALARNING BANKROTLIK EHTIMOLINI SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA PROGNOZLASH	659
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ФИНАНСОВЫХ РЫНКОВ	665
Шомуродов Равшан Турсункулович	
MEDIA LOYIHALARINI BOSHQARISH: O'ZBEKISTON OAV AMALIYOTI TAHLILI	673
Yo'ldosheva Dilobar Jaxongir qizi	
O'QITISH NATIJALARINI ZAMONAVIY BAHOLASH TAMOYILLARI	677
Abdullayeva Sanobar Berdiyevna, Xujakulov Shaxriyor Shokir o'g'li	
MALAYZIYADA PROGRESSIV VA INKLYUZIV ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: 2024-YIL TAJRIBASI VA NATIJALARI	681
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРОЦЕДУР ДЬЮ-ДИЛИДЖЕНС В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	687
Прокудина Кристина Александровна	
HUDUDLARDA INVESTITSIIYA SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	692
Xalilova Madinabonu Abduraxmon qizi	
LIZING MUOMALALARI HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	701
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARINING JISMONIY SHAXSLAR DEPOZITLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	705
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLASHTIRISH VA EKOTIZIMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	711
Erkinova Feruza Najmitdinovna	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI BAHOLASHDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH: XAVF YOKI IMKONIYAT	717
Ostonokulov Azamat Abduraximovich, Tadjiev Erkin Muxitdinovich	
SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING TO'QIMACHILIK SANOATIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	723
Raximov Furqat Jalolovich	
OLIY TA'LIM MASSASALARINING MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	728
Mahmudov Akbar Abduraximovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	733
Abdullayev Suyun Artikovich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBILSOZLIK KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIIYA JARAYONLARI: "UZAUTO MOTORS" AJ AMALIYOTI VA NATIJALARI.....	737
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
WAYS TO USE MARKETING DATA IN THE MANUFACTURING ENTERPRISE VALUATION PROCESS	742
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
KICHIK SANOAT KORXONALARI O'RTASIDAGI ISHLAB CHIQARISH VA KOOPERATIV ALOQALAR HOLATI.....	747
Boyutayev Olimjon Urayimovich	
BANK RISKLARI VA ULARNI TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISHDA STATISTIK HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	753
Kamoldinov Sardorbek Maxmadsobir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AYOLLARNING ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	761
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASI: TARIXIY MEROS VA ZAMONAVIY YASHIL TEXNOLOGIYALAR UYG'UNLIGI.....	766
Azimova Shohista Salohiddinova	
SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLI MARKIROVKALANGAN TOVARLARNI RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	770
Muxammadov Nodir Karimovich	
BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDA "LEAN MANAGEMENT" TIZIMINI JORIY ETISHNING ILMIY ASOSLARI	775
Muhiddinov Ozodbek Ikromjon o'g'li, Shakirova Gulrux Po'latjon qizi, Ozodbek Musayev	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING TURISTIK POTENTIALI UMUMIY TAVSIFI.....	783
Madaminova Sanobar Askarovna	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA EKSPORT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI.....	789
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
AHOLINING TURMUSH DARAJASI VA UNING KO'RSATKICHLARI.....	794
Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	

KORXONA ASOSIY XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKT SIFATIDA AHAMIYATI.....	799
Yuldashova Yoqutoy Murodjon qizi, Yuldashev Abduhakim Abdulkarimovich	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISH JARAYONIDA KADRLAR SALOHIYATINI SAQLAB QOLISH VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	803
Bekchanov Ruslan Ambiyatovich	
PARALLEL KORPUS ASOSIDA INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QISHLOQ XO'JALIK ATAMALARINING EKVIVALENTLIK XUSUSIYATLARI.....	807
Yulduz Xalilova Nasriddinovna	
KOLBASA VA GO'SHT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUARISHDA CHIQUINDISIZ ISHLAB CHIQUARISH ("ZERO WASTE") MODELINING ROLI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDAGI AMALIY YO'NALISHLAR.....	810
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
EKSPORTYO'R KORXONALARDA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI BO'YICHA QO'SHILGAN QIYMAT VA FOYDA SOLIG'INI TO'G'RI HISOBLANISHI TAHLILI VA ISTIQBOLLARI	814
Sobirova Xilola Rustam qizi	
O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK VA TIKUV-TRIKOTAJ SANOATI RIVOJLANISHINING MILLIY RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI	819
Ikramova Taxmina Latifovna	
YANGI RIVOJLANAYOTGAN BOZORLARIDA HR QAROR QABUL QILISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISHDA IQTISODIY TA'LIMNING ROLI	824
Dilfuza Shokirova	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI XALQARO BUXGALTERIYA STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	833
Abdiev Mutolib Anvar o'g'li	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK TIZIMINING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	838
Raximjonova Shohsanam Baxodirovna	
AKTIVLAR VA MAJBURIYATLARNI MHXS ASOSIDA BAHOLASHNING ZARURIYATI VA AHAMIYATI	842
G'anibayev Iloxomjon Shokiraliyevich	
XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH JARAYONINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH BILAN BOG'LIQLIGI	847
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, Turdimuratova Aziza Alisherovna	
AGRAR ISHLAB CHIQUARISHNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA "QISHLOQ XO'JALIGI-4.0" VA "AQLLI QISHLOQ XO'JALIGI" KONSEPSIYALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	851
Yusupov Muxiddin Soatovich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI GURUHLASH VA BAHOLASH.....	860
Davlyatov Bekzodjon Aslanxojayevich	
TA'LIM TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHDA XORIY TAJRIBASINING AHAMIYATI	864
Sobirov Shaxzod Ozod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	868
Karimov Mirolimjon Karimjon o'g'li	

O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI

Karimov Mirolimjon Karimjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil izlanuvchisi

ORCID: 0009-0007-3683-7549

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy masalalari yoritilgan. Soliq siyosatini liberallashtirish, soliqqa tortish mexanizmlarini soddalashtirish hamda soliq ma'murchiligini raqamlashtirish orqali tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash yo'llari tahlil qilingan. Shuningdek, kichik va o'rta biznes subyektlarining soliqqa tortilishida mavjud muammolar, ularni bartaraf etishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari hamda xorijiy tajriba asosida takomillashtirish yo'nalishlari ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari tadbirkorlik subyektlari uchun qulay soliq muhiti yaratish, soliqqa tortishning shaffofligini ta'minlash va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga qaratilgan takliflarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: soliqqa tortish, tadbirkorlik subyekti, soliq siyosati, soliq ma'murchiligi, raqamlashtirish, iqtisodiy o'sish, soliq tushumlari, tahlil-tahlil, xavflar, soliq imtiyozlari, soliq stavkasi.

Abstract. This article discusses the theoretical and practical issues of improving the taxation system of business entities in Uzbekistan. The ways of supporting entrepreneurial activity through liberalization of tax policy, simplification of taxation mechanisms and digitalization of tax administration are analyzed. Also, the existing problems in the taxation of small and medium-sized businesses, organizational and legal mechanisms for their elimination, and directions for improvement based on foreign experience are indicated. The results of the study include proposals aimed at creating a favorable tax environment for business entities, ensuring transparency of taxation, and stimulating economic growth.

Key words: taxation, business entity, tax policy, tax administration, digitalization, economic growth, tax revenues, risk analysis, risks, tax incentives, tax rate.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические и практические вопросы совершенствования системы налогообложения субъектов предпринимательства в Узбекистане. Проанализированы пути поддержки предпринимательской деятельности посредством либерализации налоговой политики, упрощения механизмов налогообложения и цифровизации налогового администрирования. Также обозначены существующие проблемы в налогообложении субъектов малого и среднего бизнеса, организационно-правовые механизмы их устранения и направления совершенствования на основе зарубежного опыта. Результаты исследования включают предложения, направленные на создание благоприятной налоговой среды для субъектов предпринимательства, обеспечение прозрачности налогообложения и стимулирование экономического роста.

Ключевые слова: налогообложение, субъект предпринимательства, налоговая политика, налоговое администрирование, цифровизация, экономический рост, налоговые поступления, анализ рисков, налоговые льготы, налоговая ставка.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik subyektlari mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Ularning samarali faoliyat yuritishi, avvalo, adolatli va qulay soliqqa tortish tizimining mavjudligiga bevosita bog'liqdir. Shu sababli, tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish, soliq yukini maqbullashtirish va soliq ma'murchiligini soddalashtirish O'zbekistonning iqtisodiy siyosatida ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib kelmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish tizimini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar, asosan, soliq siyosatini liberallashtirish, soliqqa tortish mexanizmlarini soddalashtirish va raqamlashtirish

jarayonlarini rivojlantirishga qaratilgan. O'zbekistonlik olimlar — A. Azizov (2021), M. G'ulomov (2020), B. Abdulkarimov (2022) tadqiqotlarida tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish tizimini takomillashtirish mamlakatda biznes muhitini yaxshilash va iqtisodiy o'sishni jadallashtirishda muhim o'rin tutishi ta'kidlanadi. Ularning fikricha, soliq siyosatini soddalashtirish va raqamlashtirish orqali soliq ma'murchiligini samarali tashkil etish mumkin.

Xorijiy iqtisodchilar — J. Stiglitz (2015), R. Musgrave (1989), A. Smith (1776) o'z asarlarida soliqqa tortishning adolat, barqarorlik va iqtisodiy o'sishga ta'sir mexanizmlarini nazariy asoslab beradilar. Ularning ta'kidlashicha, soliqqa tortish tizimining soddaligi va shaffofligi tadbirkorlikni rivojlantirishda muhim omildir.

OECD (2020) va World Bank (2021) hisobotlarida soliqqa tortish tizimlarining raqamlashtirilishi orqali soliq bazasini kengaytirish, korrupsiyani kamaytirish va soliq to'lovchilarning ishonchini mustahkamlash bo'yicha ilg'or amaliyotlar keltirilgan.

S. M. Olennikovning fikricha, soliqdan qochish va soliqlarni optimallashtirish soliq to'lovchining rejalashtirilgan harakatlari sifatida namoyon bo'ladi [1]. A. Makoveskiy va Ye. A. Zareskaya kabi olimlar soliqlarni optimallashtirishning keng tarqalgan qonuniy shakllaridan biriga ta'rif berar ekan, "soliqlarni optimallashtirishda soliq to'lovchining qonuniy harakatlari, shu jumladan qonun hujjatlarida nazarda tutilgan barcha imtiyozlardan to'liq foydalanish orqali soliq majburiyatlarini kamaytirish tushuniladi. Bunda soliq va jinoyat qonunchiligi normalari buzilmaydi, soliq to'lovlari qonuniy asoslarda minimal darajaga tushiriladi", deya ta'riflaydi [2].

E. Guver "Germaniyada soliqlarni to'lashdan bo'yin tovlash istagi tug'ilish istagidan kuchliroqdir" deya fikr bildirar ekan, soliqdan bo'yin tovlashning ijtimoiy-siyosiy ildizlariga e'tibor qaratgan [3].

Rossiyalik olim L. Aleksandrova tadqiqotlarida "soliq to'lovchilar tomonidan soliq to'lashdan bo'yin tovlashning ommaviyligi va soliq jinoyatlarining aniqlanish darajasi pastligi ularni fosh etish bo'yicha samarali choralarni ishlab chiqish zarurligini yuzaga keltiradi", deya ta'kidlaydi. Muallifning fikricha, soliq jinoyatlarini aniqlash boshqa turdagi jinoyatlarga qaraganda murakkab bo'lib, huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatida sud-buxgalteriya tahlilini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi [4].

A. R. Abdullina esa soliqdan qochish holatlarini aniqlashda huquqni muhofaza qiluvchi organlar duch keladigan murakkabliklarni qayd etadi. Jumladan, buxgalteriya hujjatlarini tahlil qilishdagi qiyinchiliklar, tez tashkil etilib tez yopiladigan korxonalarni monitoring qilishdagi malaka yetishmovchiligi, fuqarolik va iqtisodiy hujjatlarni integratsiyalash asosida baholashning murakkabligi, shuningdek ayrim qonun hujjatlarining yetarli darajada takomillashmaganligi soliqdan qochishni kamaytirish bo'yicha choralar samaradorligini pasaytiradi [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi soliq siyosatiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar, rasmiy statistik ma'lumotlar, xalqaro moliyaviy institutlar hisobotlari va mahalliy soliq organlari ochiq ma'lumotlar bazasidan olingan ma'lumotlarni yig'ish hamda ularni qiyosiy tahlil, dinamika tahlili va kontent tahlili usullari orqali baholashga asoslanadi. Analitik xulosalar empirik ma'lumotlar bilan solishtirish yo'li bilan shakllantiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish tizimi iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda soliq tizimini soddalashtirish, soliq yukini kamaytirish va raqamlashtirish darajasini oshirish bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Shunga qaramay, soliq ma'murchiligidagi ayrim murakkabliklar, hisobotlarning ko'pligi, tekshiruvlarning takroriyiligi va soliqlarni boshqarishdagi nomutanosibliklar tadbirkorlik faoliyatiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatmoqda.

"Tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortishni takomillashtirish" g'oyasi alohida bir davlatda yoki aniq bir sanada paydo bo'lgan emas — bu jarayon bozor iqtisodiyoti rivojlanishi bilan bosqichma-bosqich shakllangan.

1-yo'nalish. 1.1. Aholi va tadbirkorlarga qo'shimcha imtiyozlar berish, ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va investitsion muhitni yaxshilash bo'yicha:

a) 2025-yil 1-yanvardan 2028-yil 1-yanvargacha ishga qabul qilingan kambag'al oila a'zolari (ish haqi kamida 1,7 mln so'mni tashkil qilganda) uchun ijtimoiy soliq stavkasi 1 foiz miqdorida belgilandi (amalda 12 foiz).

b) 2024-yil 1-sentabrdan 2027-yil 1-sentabrga qadar tadbirkorlar tomonidan kasbga o'rgatish uchun ishga qabul qilingan maktab, kollej va texnikum o'quvchilariga daromad solig'i hamda ularning oylik ish haqiga hisoblangan ijtimoiy soliq 1 foiz miqdorida belgilandi (amalda 12 foiz).

v) 2028-yil 1-yanvargacha magistral yo'llar bo'yida ko'chma savdoni tashkil qilgan yoshlar (30 yoshgacha) faoliyatining dastlabki 6 oyi davomida soliqlarni to'lashdan ozod etildi.

g) 2029-yil 1-yanvargacha nashriyot-matbaa faoliyatidan olingan daromadlar (soliq davri yakunlari bo'yicha jami daromadining kamida 90 foizini tashkil etgan) foyda solig'ini to'lashdan ozod etildi. Nashriyot va matbaa korxonalari ixtiyorida yiliga 600,0 mln so'm mablag' qoladi.

d) Ay-Ti park rezidentlariga QQSdan tashqari barcha soliqlarni (foyda, yer, mol-mulk, suv solig'i, aylanma solig'i, ijtimoiy soliq) to'lashdan ozod etish tarzidagi imtiyozlar 2040-yil 1-yanvargacha (amalda 2028-yil 1-yanvargacha edi) uzaytirildi (14.10.2024-yildagi PF-157-son Farmon). Mazkur imtiyoz eksport hajmi 50 foizdan ortiq bo'lgan yuridik shaxslar va 18 yoshdan oshgan bitiruvchilarning 50 foizdan ortiq qismi eksportchi korxonalarga ishga joylashgan Ay-Ti ta'lim xizmatini ko'rsatuvchi yuridik shaxslarga tatbiq etiladi. Tadbirkorlar ixtiyorida yiliga 1 trln so'mgacha mablag' qolishi kutilmoqda.

y) 2025-yil 1-fevraldan 2040-yil 1-yanvargacha eksport hajmi 50 foizdan ortiq bo'lgan Ay-Ti park rezidentlarining ta'sischilariga dividend solig'i 5 foiz (amalda 10 foiz) etib belgilandi. Ta'sischilar ixtiyorida 10,7 mlrd so'm mablag' qoladi.

j) 2025-yil 1-fevraldan 2030-yil 1-yanvargacha eksport hajmi yiliga 10 mln dollardan oshgan Ay-Ti park rezidentlariga xizmat ko'rsatgan nerezidentlar foyda solig'idani ozod etildi.

z) Nodavlat maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari 2030-yil 1-yanvargacha (22.11.2024-yildagi PQ-403-son):

- barcha turdagi soliqlardan (ijtimoiy soliq bundan mustasno) ozod qilindi. Bo'shaydigan mablag'lar zamonaviy o'quv qo'llanmalari, asbob-uskunalar sotib olish, binolarni rekonstruksiya qilish va aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlariga bepul ta'lim xizmatlari ko'rsatish uchun yo'naltiriladi.

- chet el o'qituvchilari va mutaxassislarining daromad solig'i hamda ular ish haqiga hisoblangan ijtimoiy soliqdan ozod qilindi;

- O'zbekiston Respublikasida ishlab chiqarilmaydigan zamonaviy o'quv va laboratoriya uskunolari, kompyuter texnikasi, dasturiy mahsulotlar, adabiyotlar va moddiy-texnika resurslari importi QQSdan ozod qilindi. Tadbirkorlar ixtiyorida 350 mlrd so'm mablag' qoladi.

i) Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini o'rnatishni rag'batlantirish maqsadida (16.02.2023-yildagi PQ-57-son):

- yuridik shaxslar umumiy quvvati 100 kVtgacha bo'lgan qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini o'rnatganda mol-mulk va yer solig'ini to'lashdan ozod qilinadi;

- ushbu qurilmalar orqali elektr energiyasini ishlab chiqarib umumiy tarmoqqa sotganda foyda solig'idani ozod qilinadi;

- qurilmalar foydalanishga topshirilgan oydan boshlab 3 yil mobaynida, quyosh panellarining quvvatiga nisbatan 25 foizdan kam bo'lmagan quvvatga ega energiya to'plash tizimi bilan o'rnatilganda esa 10 yil mobaynida imtiyoz qo'llaniladi.

Jismoniy shaxslar 1 kVtdan 100 kVtgacha bo'lgan qayta tiklanadigan energiya manbalari qurilmalarini o'rnatganda o'rnatilgan oydan boshlab 3 yil davomida, quyosh panellari 25 foizdan kam bo'lmagan energiya to'plash tizimi bilan o'rnatilganda esa 10 yil davomida mol-mulk solig'i bo'yicha 750 ming so'mgacha, yer solig'i bo'yicha 375 ming so'mgacha imtiyozdan foydalanadi. Mazkur imtiyoz hisobiga aholi va tadbirkorlar ixtiyorida yiliga 53,4 mlrd so'm mablag' qoladi.

Jismoniy shaxslarga tegishli obyektlarda o'rnatilgan quyosh panellarida ishlab chiqarilgan va o'z iste'molidan orttirib yagona elektr energetika tizimiga uzatilgan elektr energiyasining har bir kilovatt-soatiga Davlat budjetidan 1000 so'mdan subsidiya ajratiladi. Bunda subsidiya to'lovlari jismoniy shaxslarning daromadi hisoblanmaydi va soliqqa tortilmaydi. Subsidiya soliq organlari tomonidan har oyda «Soliq» mobil ilovasi orqali keyingi oyning 25-sanasiga qadar fuqarolarning bank plastik kartalariga o'tkazib beriladi.

y) Tadbirkorlarga ko'p qavatli ishlab chiqarish binolari foydalanishga topshirilgandan boshlab (bundan respublika shaharlarida, Toshkent viloyatining Zangiota, Qibray va Toshkent tumanlarida joylashgan binolardan tashqari) 3 yil muddatga mol-mulk solig'i bo'yicha 0,9 dan 0,5 gacha pasaytiruvchi koeffitsiyent qo'llash huquqi berildi. Bunda yangi qurilgan ko'p qavatli ishlab chiqarish binolari bo'yicha soliq to'lovchilar hisoblangan soliq summasini 3 qavatli binoga nisbatan — 0,9, 4 qavatli binoga — 0,8, 5 qavatli binoga — 0,7, 6 qavatli binoga — 0,6, 7 va undan yuqori qavatli binoga — 0,5 pasaytiruvchi koeffitsiyent qo'llanilgan holda to'laydi. Buning natijasida 6011 ta obyekt bo'yicha 302,3 mlrd so'mlik soliq imtiyozi qo'llanilishi mumkin.

k) O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoki Vazirlar Mahkamasining qarori asosida bir yo'la beriladigan budjet subsidiyalari daromad solig'ini hisoblashda jismoniy shaxslarning jami daromadiga kiritilmaydi.

l) Budjet tashkilotlari tovarlarni (xizmatlarni) realizatsiya qilishdan olingan daromadlar bo'yicha barcha turdagi soliqlarni to'lashdan 2027-yil 1-yanvargacha (2024-yil 1-yanvargacha edi) ozod qilindi, bundan ijtimoiy soliq mustasno.

m) 2025-yil 1-yanvardan 2030-yil 1-yanvargacha tadbirkorlik subyektlari foyda solig'ini hisoblashda o'z mablag'lari hisobidan nodavlat umumiy o'rta ta'lim tashkilotlari binolarini qurish bilan bog'liq xarajatlarni 2 yil davomida teng ulushlarda ushbu binolar qiymatining amortizatsiya tarzida chegirib tashlanadigan xarajatlarga kiritishga haqli. Bunda ular ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarning farzandlarini bepul qabul qilish bo'yicha litsenziya talablarini bajarishlari shart, aks holda bu amortizatsiya chegirmalari Soliq kodeksining 306-moddasida nazarda tutilgan amortizatsiya normalarini hisoblagan holda bekor qilinadi.

n) 2027-yil 1-yanvargacha Prezident qarori bilan tasdiqlangan ro'yxat bo'yicha protez moslamalari va ularning butlovchi hamda ehtiyot qismlarini respublikaga olib kirishda QQSdan ozod qilindi.

o) 2024-yil 1-noyabrdan 2026-yil 1-yanvargacha rezident bo'lgan vagonlar (konteynerlar) operatorlarining vagonlarni (konteynerlarni) ijaraga berish bo'yicha aylanmasi QQSdan ozod qilindi.

p) Quyidagilar bekor qilindi:

– 2025-yil 1-yanvardan mobil aloqa xizmatlariga aksiz solig'i (10.02.2021-yildagi PQ-4986-son qarori). Operatorlar ixtiyorida 1 trln so'm mablag' qoladi.

– shaharlar va shaharchalarning ma'muriy chegaralarida joylashgan qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yer uchastkalari uchun 2 baravar miqdorda yer solig'ini hisoblash tartibi (28.08.2024-yildagi PQ-304-son). Fermerlar ixtiyorida 7,1 mlrd so'm mablag' qoladi.

r) 2025-yil 1-iyuldan boshlab QQS zanjiri uzluksizligini ta'minlash maqsadida yo'lovchilarni yagona tariflar bo'yicha tashish xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha aylanma uchun QQS imtiyozini bekor qilindi. Ushbu korxonalarga 77 mlrd so'mlik imtiyoz berilgan bo'lib, ularga 63 mlrd so'm QQS summasini hisobga olish imkoniyati yaratiladi.

1.2. Jahon savdo tashkiloti talablariga muvofiq mahalliy va import aksiz solig'i stavkalarini bosqichma-bosqich tenglashtirish maqsadida (03.06.2024-yildagi PF-85-son):

a) 2025-yil 1-yanvardan tamaki mahsulotlari bo'yicha:

– sigaretalarning har bir ming donasi uchun ichki bozorda 300 ming so'm va importda 330 ming so'm, 2025-yil 1-iyuldan esa yagona 340 ming so'mlik aksiz solig'i belgilandi (10 foizlik advalor qismi bekor qilindi);

– boshqa tamaki mahsulotlariga aksiz solig'i stavkalari oshirildi;

Nikotinli suyuqlikning (veyp) 1 ml uchun 2 ming so'm, sigaraga 20 ming so'm, elektron sigaretga 450 ming so'm/kg, chekiladigan, o'rama va chilim uchun 600 ming so'm/kg aksiz solig'i stavkalari belgilandi.

b) 2025-yil 1-yanvardan alkogol mahsulotlari bo'yicha (1 litri uchun):

aroq, konyak va boshqa alkogol mahsulotlarining mahalliy ishlab chiqaruvchilarga 44 ming so'm, importga — stavkani 25 foizga kamaytirib, 76 ming so'm;

mahalliy tabiiy vinoga — 5 ming so'm, importga — 14 ming so'm;

boshqa mahalliy vinolarga — 6 ming so'm, importga — 20 ming so'm;

mahalliy pivoga — 2 ming so'm, importga — 6 ming so'm;

mahalliy va import etil spirtiga — 15 ming so'm miqdorida aksiz solig'i stavkalari belgilandi.

v) 2025-yil 1-yanvardan boshlab don distillyatiga aksiz solig'i joriy qilindi, shuningdek texnik spirtni olish uchun sarflanadigan etil spirtining boshlang'ich fraksiyasiga aksiz solig'ini hisoblash tartibi bekor qilindi. Don distillyati 52 foiz hajmli etil spirtini o'zida aks ettiradi.

2-yo'nalish. Budget daromadlari barqarorligini ta'minlash

2.1. 2025-yil 1-yanvardan boshlab quyidagilar belgilandi:

a) Aylanmadan olinadigan soliqning qat'iy belgilangan stavkasi:

– tovar aylanmasi 500 mln so'mgacha bo'lganda yiliga 30 mln so'm (amalda 25 mln so'm),

– 500 mln so'mdan yuqori bo'lganda — 40 mln so'm (amalda 34 mln so'm).

Ushbu soliq rejimi 2026-yil 1-yanvardan bekor qilinadi.

b) Elektron tijorat sohasidagi tadbirkorlarga foyda solig'i stavkasi 10 foiz (amalda 7,5 foiz), aylanmadan olinadigan soliq 3 foiz (amalda 2 foiz) miqdorida belgilandi.

v) Quyidagilar 10 foizgacha indeksatsiya qilindi:

– noturar obyektlar bo'yicha mol-mulk solig'ining asosiy stavkasini (1,5 foiz) saqlab qolgan holda, soliq bazasini aniqlashda 1 kv.m uchun o'rnatilgan minimal qiymat:

Toshkent shahriga — 3,3 mln so'm (amalda 3 mln so'm),

Nukus shahri va viloyat markazlariga — 2,2 mln so'm (2 mln so'm),

boshqa joylarga — 1,3 mln so'm (1,2 mln so'm).

– jismoniy shaxslarning turar obyektlari bo'yicha mol-mulk solig'i;

– qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan yer solig'i;

– jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i;

– yer qa'ridan foydalanganlik uchun soliqning qat'iy miqdorda belgilangan stavkalari.

1 kub metr qum-shag'alga — 5 ming so'm (amalda 4,2 ming so'm), marmarga — 20 ming so'm (amalda 5,6 ming so'm), granitga — 30 ming so'm (amalda 5,6 ming so'm) va tabiiy bezaktoshga — 10 ming so'm (amalda 5,6 ming so'm) miqdorida soliq stavkasi belgilandi.

Bunda xalq deputatlari tumanlar (shaharlar) kengashlariga noruda qurilish materiallari uchun (sementdan tashqari) belgilangan qat'iy stavkaga 1,3 baravargacha oshiruvchi koeffitsiyent qo'llash vakolati berildi (amalda bunday vakolat mavjud emas).

g) 2025-yil 1-yanvardan boshlab yangi barpo etilayotgan bog'lar, tokzorlar va tutzorlar egallagan yerlar uchun yer solig'i bo'yicha imtiyozni bekor qilgan holda, soliq stavkasi 50 foizga kamaytirildi. Tadbirkorlarga 2,6 mlrd so'mlik imtiyoz taqdim etilgan.

d) Suv solig'i stavkalari:

- sanoat korxonalari, elektr stansiyalari hamda alkogolsiz va alkogol mahsulotlari ishlab chiqaruvchilar uchun o'rtacha 10 foizga indeksatsiya qilindi;
- boshqa tarmoqlardagi korxonalar uchun suv solig'i stavkalari sanoat korxonalariga belgilangan stavkaga tenglashtirilib, yer usti suviga — 700 so'm (amalda 345 so'm), yer osti suviga — 850 so'm (amalda 415 so'm) etib belgilandi;
- suv resurslaridan oqilona foydalanish maqsadida avtomobillarni yuvishda foydalaniladigan 1 kub metr suv uchun soliq stavkasi bir xil — 15 ming so'm (oldin yer osti suv uchun 2700 so'm, yer usti suv uchun 13 500 so'm edi) etib belgilandi.

Suvni tejaydigan sug'orish texnologiyalari joriy qilinganda 0,5 dan 0,7 gacha kamaytiruvchi koeffitsiyentlar qo'llaniladi. Suvni tejaydigan texnologiyalar mavjud bo'lmaganda 1,1 koeffitsiyent qo'llaniladi. Xalq deputatlari tumanlar (shaharlar) kengashlariga suv solig'i stavkasiga 0,7 gacha kamaytiruvchi va 1,5 gacha oshiruvchi koeffitsiyent qo'llash vakolati berildi (amalda bunday vakolat mavjud emas edi).

ye) Tabiiy gazga aksiz solig'i stavkasi 12 foiz (amalda 20 foiz) miqdorida belgilanib, import uchun aksiz solig'i joriy qilinmoqda.

yo) Yakka tadbirkorlar uchun 2025-yil 1-yanvardan boshlab:

– qat'iy belgilangan soliq stavkalari 10 foizga indeksatsiya qilindi hamda faoliyat turi va joylashgan hududiga qarab eng kam va eng yuqori stavkalar (diapazon) belgilandi. Bunda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar kengashlariga (amalda tuman (shahar) kengashlari koeffitsiyent belgilashi mumkin) stavkalarni hududlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi bo'yicha belgilash vakolati berildi.

– Jami yillik daromadi 100 mln so'mgacha bo'lgan yakka tadbirkorning xodimlariga daromad solig'i o'rniga yakka tadbirkorga belgilangan qat'iy daromad solig'ining 50 foizini to'lash huquqi berildi (amalda oylik ish haqidan 12 foiz daromad solig'i to'lanadi).

Misol uchun, Xonqa tumanidagi dehqon bozorida qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan chakana savdo qiluvchi yakka tartibdagi tadbirkor o'zi uchun 65 ming so'm qat'iy soliq to'lagan bo'lsa, yollagan xodimi uchun 1 mln so'm oylik hisoblab, undan 12 foiz stavkada 120 ming so'm soliq to'lagan. Endilikda ushbu tadbirkor o'z xodimi uchun o'zi to'lagan soliqning yarmi, ya'ni 32,5 ming so'm soliq to'lash huquqiga ega bo'ladi.

Tadbirkorlar ixtiyorida 1,9 mlrd so'm qolishi kutilmoqda.

– Bozor va savdo majmualaridagi yakka tadbirkorlar o'z xodimlari uchun ijtimoiy soliqni yiliga 375 ming so'm miqdorida to'lashi belgilandi (amalda 2,2 mln so'm).

Tadbirkorlar ixtiyorida 0,5 mlrd so'm mablag' qoladi.

j) 2025-yil 1-apreldan boshlab neft mahsulotlariga belgilangan aksiz solig'i stavkalari 10 foizga oshirildi.

2.2. Soliq siyosatini takomillashtirish va budjet daromadlarini oshirish bo'yicha quyidagilar belgilandi.

a) Jahon savdo tashkiloti talablariga asosan tovarlar eksportidagi foyda va aylanmadan olinadigan soliqlar bo'yicha berilgan imtiyoz bekor qilindi.

b) Tarkibida shakar va boshqa shirinlashtiruvchi yoki xushbo'ylashtiruvchi moddalar bo'lgan gazlangan ichimliklarning har bir litriga 500 so'm miqdorida belgilangan aksiz solig'i 2025-yil 1-apreldan boshlab gazlanmagan ichimliklarga ham tatbiq etiladi. Bunda energetik va tetiklashtiruvchi ichimliklarning 1 litri uchun amaldagi 2 ming so'mlik aksiz solig'i stavkasi saqlab qolindi.

2.3. 2025-yil 1-yanvardan boshlab yil davomida soliq va bojxona imtiyozlarini berish va bekor qilish yoki boshqa ajratmalar stavkalarini kamaytirish va oshirishni nazarda tutuvchi normalarni keyingi yildan boshlab amalga kiritish tartibi o'rnatildi (18.09.2024-yildagi PF-140-son Farmon).

3-yo'nalish. Ochiq muloqotdagi belgilangan vazifalar ijrosi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 20-avgustdagi tadbirkorlar bilan 4-ochiq muloqotida belgilangan vazifalarni bajarish bo'yicha tasdiqlangan PF-132-son Farmonga asosan quyidagilar belgilandi:

1. 2025-yil 1-yanvardan 2028-yil 1-yanvarga qadar umumiy ovqatlanish korxonalariga foyda solig'i stavkasi 50 foizga kamaytirildi.

2. 2024-yil 1-dekabrda umumiy ovqatlanish korxonalari jismoniy shaxslardan naqd pulga qishloq xo'jaligi mahsulotlari xarid qilganda kirim hujjatlarini elektron shaklda rasmiylashtirish imkoniyati yaratildi va ular soliq solish maqsadlarida kirim hujjatlariga tenglashtirildi. Ma'lumot uchun: qishloq xo'jaligi mahsulotlariga dehqon va tomorqa xo'jaliklarida yetishtiriladigan sabzavotlar, kartoshka, poliz mahsulotlari, mevalar, guruch, dukkakli ekinlar, go'sht va sut kiradi.

3. 2024-yil 1-oktabrdan boshlab turoperatorlik va mehmonxona xizmatlarini, 2025-yil 1-yanvardan boshlab esa umumiy ovqatlanish xizmatlarini ko'rsatuvchi tadbirkorlarga belgilangan talablardan kelib chiqib, to'langan QQSning bir qismi quyidagi miqdorlarda budjetdan qaytariladi:

a) umumiy ovqatlanish korxonalariga ularning oylik tovarlar (xizmatlar) realizatsiyasi bo'yicha aylanmasining naqd pulsiz qismi 60 foiz va undan yuqori bo'lganda — budjetga to'langan soliqning 40 foizi, 60 foizdan kam bo'lganda — budjetga to'langan soliqning 20 foizi;

b) turoperatorlik va mehmonxona xizmatlarini ko'rsatuvchi tadbirkorlik subyektlariga — budjetga to'langan QQSning 20 foizi.

4. Eksportda QQSni qaytarish uchun bojxona organlarining eksportni tasdiqlovchi elektron ma'lumoti asos bo'lishi belgilandi. Amalda tadbirkorlar bojxona chegara postidagi bojxona organlari muhri qo'yilgan hujjatlarini soliq organlariga taqdim etmoqda.

5. 2025-yil 1-yanvardan mulk huquqi asosida qishloq xo'jaligiga mo'ljallanmagan bo'sh turgan yer uchastkalarini va davlat mol-mulkini realizatsiya qilish bo'yicha aylanmadan QQSni hisoblash bekor qilindi. Tadbirkorlar ixtiyorida 250 mlrd so'm mablag' qoladi.

6. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va saqlashga mo'ljallangan bino va inshootlar joylashgan yerlarga yer solig'ini hisoblash, noqishloq yerlar uchun belgilangan stavkaga 0,2 koeffitsiyent qo'llagan holda amalga oshirilishi belgilandi. Fermerlar ixtiyorida 135 mlrd so'm mablag' qoladi.

4-yo'nalish. Boshqa o'zgarishlar.

Budjet tashkilotlari tomonidan xalqaro moliya institutlari va xorijiy hukumat moliya tashkilotlaridan jalb qilingan hamda jalb qilinadigan davlat tashqi qarzi hisobidan to'liq yoki qisman amalga oshiriladigan infratuzilma loyihalari doirasida sotib olingan tovar va xizmatlar QQSdan ozod qilindi. Bunda infratuzilma loyihalariga nimalar kirishi aniqlashtirilib, faqat elektr, gaz va issiqlik ta'minoti, suv ta'minoti va kanalizatsiya, suv xo'jaligi, yo'l-transport infratuzilmasi, aloqa va telekommunikatsiya, agrologistika, sanitariya jihatdan tozalash, qattiq maishiy chiqindilarni boshqarish loyihalari doirasida sotib olingan tovar va xizmatlar 2028-yil 1-yanvargacha QQSdan ozod qilinishi belgilandi. Ushbu imtiyoz loyiha ishtirokchilariga ham tatbiq etilishi qayd etildi.

2025-yil uchun mol-mulkni ijaraga beruvchi jismoniy va yuridik shaxslar uchun belgilangan ijara to'lovining eng kam stavkalari 2024-yilga nisbatan 10 foizga indeksatsiya qilingan holda tasdiqlandi. Turar joylarning 1 kv. metri uchun Toshkent shahrida — 28 ming so'm, viloyat markazlarida — 13,5 ming so'm, boshqa aholi punktlarida — 5,5 ming so'm; noturar joylarning 1 kv. metri uchun Toshkent shahrida — 45 ming so'm, viloyat markazlarida — 26,5 ming so'm, boshqa aholi punktlarida — 11 ming so'm etib belgilandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yakuniy tahlillar shuni ko'rsatadiki, tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish tizimi bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiy o'sishni tezlashtiruvchi strategik omil sifatida qaralmoqda. O'zbekistonda so'nggi yillarda soliq tizimini soddalashtirish, soliq yukini kamaytirish, soliq imtiyozlarini maqsadli yo'naltirish va raqamlashtirish darajasini oshirishga qaratilgan islohotlar keng ko'lamda amalga oshirilmoqda. Aholi bandligini oshirish, kambag'allikni qisqartirish, nodavlat ta'lim xizmatlarini rivojlantirish, yoshlar tadbirkorligini rag'batlantirish, qayta tiklanuvchi energiya bozorini rivojlantirish va Axborot texnologiyalari parkining eksport salohiyatini kengaytirish kabi ustuvor yo'nalishlarda soliq yengilliklari iqtisodiy faollikni sezilarli kuchaytirishi kutilmoqda. Shu bilan birga, ayrim imtiyozlarning bekor qilinishi, stavkalar tenglashtirilishi hamda JST talablariga moslashtirish jarayonlari milliy soliq siyosatining bosqichma-bosqich xalqaro standartlarga yaqinlashib borayotganini ko'rsatadi.

Yangi tartiblarning kuchga kirishi soliq bazasini barqarorlashtirish, budjet daromadlarini oshirish, resurslardan oqilona foydalanishni rag'batlantirish va iqtisodiyotda shaffoflikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Soliq siyosatining takomillashuvi muloqot va ochiqlik tamoyillariga tayangan holda, tadbirkorlarning real ehtiyojlarini inobatga olgan me'yorlar orqali mustahkamlanmoqda. Umuman olganda, joriy qilingan o'zgarishlar iqtisodiy muhitni barqarorlashtirish, investitsion jozibadorlikni oshirish, soliq ma'murchiligidagi nomutanosibliklarni kamaytirish va tadbirkorlik faoliyati uchun qulay sharoit yaratishga yo'naltirilgan bo'lib, ularning amaliy natijalari kelgusi yillarda biznesning kengayishi, fiskal intizomning yaxshilanishi va bozor islohotlarining izchil davom etishi bilan namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizov, A. (2021). O'zbekistonda soliq siyosatini takomillashtirish yo'llari. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. G'ulomov, M. (2020). Soliq ma'murchiligi samaradorligini oshirishning zamonaviy yondashuvlari. TDIU ilmiy jurnali, №3, 45–52-betlar.
3. Abdukarimov, B. (2022). Tadbirkorlik sub'ektlari faoliyatini soliqqa tortishning iqtisodiy mexanizmlari. Samarqand davlat universiteti axborotnomasi, №2, 61–68-betlar.
4. Stiglitz, J. (2015). The Price of Inequality: How Today's Divided Society Endangers Our Future. W.W. Norton & Company.
5. Musgrave, R. (1989). Public Finance in Theory and Practice. McGraw-Hill Education.
6. Smith, A. (1776). An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. London.
7. OECD. (2020). Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration. Paris: OECD Publishing.
8. World Bank. (2021). Modernizing Tax Administration: Global Experiences and Lessons Learned. Washington, D.C.
9. С.М.Оленников. Квалификация уклонения от уплаты налогов по объективным признакам состава преступления. // Юридическая ответственность и ответственные юристы. 2017. №4. С.37-42.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
